

Täysistunto

Tiistai 25.5.2021 klo 14.04—18.02

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2021 vp

Lakialoite LA 1, 2/2019 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 6/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 6/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Keskusteluun, edustaja Kontula.

Keskustelu

16.06 **Anna Kontula vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä esitetään, että lasten kanssa työskentelevien rikostausta voitaisiin selvittää myös alle kolme kuukautta kestävässä työntekehtilanteissa. Kyse olisi oikeudesta selvittää, ei velvollisuudesta. Valiokunta on kannattanut esitystä seuraavin huomioin:

Ensinnäkin valiokunta pohti paljon sitä, pitäisikö kyseessä olla sittenkin velvollisuus. Tätä puoltaisi lasten turvallisuus ja perusoikeuksien toteutuminen, mutta sitä vastaan on sijaisjärjestelyjen vaikeuttaminen ja asian tekninen toteutus, kun rikosrekisteriotteen saaminen pelkästään jo Suomestakin veisi seitsemän päivää ja sijaistarve useasti tulee vastaan melko nopeasti. Näin ollen valiokunta päätyi siihen, että pidetään toistaiseksi oikeutena, mutta että asiaa tulee selvittää myöhemmin.

Toiseksi esiin nousi muita uudistamistarpeita liittyen teemaan. Esimerkiksi rikostaustan selvittämisen mahdollisuus työsuhteen aikana sekä lain ulkopuolelle jäävät ryhmät, kuten terveydenhuollon palveluja tarjoavat itsenäiset ammatinharjoittajat ja edunvalvojat, joiden kohdalla rikosrekisteriotteen selvittäminen ehkä kuitenkin olisi tarpeen. Tästä syystä valiokunta esittää, että eduskunta edellyttää kokonaisvaltaista arviota rikostaustan selvityksestä lasten parissa työskentelevien osalta, ja tämä ja mahdolliset muut toimet tehdään lasten perusoikeudet edellä ja lapsivaikutukset arvioiden. Moitteita valiokunta antaa siitä, että tässä kyseisessä esityksessä ei lapsivaikutuksia oltu arvioitu.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy kaksi vastalausetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin valiokunnan puheenjohtaja edustaja Kontula. — Ja seuraavaksi edustaja Lehto.

16.08 **Rami Lehto ps:** Arvoisa herra puhemies! Alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden suojele ja heidän turvallisuutensa edistäminen on meille perussuomalaisille tär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

keää, ja me pidämme ehdotusta rikosrekisteriotteen nähtäväksi pyytämisen harkinnanvaraisuudesta riittämättömänä. Lasten kanssa työskentelevien henkilöiden rikostaustan selvittämiseen tulisi kaikissa tilanteissa olla lakiin perustuva velvollisuus palvelussuhteen tai muun työntehtilanteen kestosta riippumatta, koska jo velvollisuuden olemassaolo saisi aikaan sen, etteivät lapsiin kohdistuneisiin rikoksiin syyllistyneet hae tehtäviin, joihin pyrkivien rikostaustat selvitetään.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä kiinnittääkin huomiota siihen, että hallituksen esityksessä lakimuutoksen vaikutusten arviointi perustuu pääasiallisesti arviointiin työnantajille ja Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuvista vaikutuksista. Lapsiasiainvaltuutettu on valiokunnalle antamassaan asiantuntijalausunnossa kiinnittänyt huomiota siihen, ettei sääntelyvaihtoehtoja ole arvioitu lainkaan lapsen oikeuksien kannalta. Vaikutusarviointia ei ole tehty esimerkiksi siitä näkökulmasta, missä määrin lasten kaltoinkohtelua olisi mahdollista estää, jos rikosrekisteriote pyydetäisiin poikkeuksetta myös lyhytaikaisissa tehtävissä. Tätä on pidettävä merkittävänä puutteena ottaen huomioon, että kaikissa lapsia koskevissa toimissa olisi ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Oikeus henkilökohtaiseen turvallisuuteen ja koskemattomuuteen on turvattu kaikille sekä perustuslaissa että useissa ihmisoikeussopimuksissa. Nämä säädökset ja sopimukset suojaavat myös lapsia. Myös kansallisen lapsistrategian linjausten mukaan jokaisella lapsella on ehdoton oikeus elämään ja suojeluun kaikilta väkivallan muodoilta. Me perussuomalaiset katsomme, että juuri tämänkaltaiset esitykset ovat niitä, joissa lapsivaikutusten arvioinnin tekeminen olisi kaikkein tärkeintä, ja pidämme valitettavana ja merkittävänä puutteena, että hallitus on jättänyt arvioinnin laatimatta.

Lapsen oikeus erityiseen suojeluun on yksi lapsioikeuden keskeisistä periaatteista. Lapsen suojeluperiaate on kirjattu moniin YK:n sopimuksiin, ja niin kutsutun Lanzaroten sopimuksen sopijapuolena Suomi on sitoutunut muun muassa lainsäädännön keinoin varmistamaan, ettei henkilöitä, jotka pyrkivät ammatteihin, joiden harjoittamiseen liittyy säännöllistä yhteydenpitoa lapsiin, ole tuomittu lasten seksuaalisesta riistosta tai seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Huomattava on, että komitean arviointiraportissa vuodelta 2019 on nimenomaisesti todettu, ettei Suomen lainsäädäntö täytä sopimuksen vaatimuksia, kun rikosrekisteriotetta ei vaadita henkilöltä, jonka palvelussuhde kestää vuoden aikana enintään kolme kuukautta. Katsomme, ettei hallituksen nyt esittämä sääntelyratkaisu rikosrekisteriotteen nähtäväksi pyytämisen harkinnanvaraisuudesta enintään kolme kuukautta kestävässä työntehtilanteessa riitä täyttämään mainitun sopimuksen velvoitteita.

Käytännön huolet velvoittavassa mallissa liittyvät lakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan sijaisten palkkaamisen viivästymiseen lyhytaikaisissa sijaisuuksissa. Tähän liittyen on huomattava, että rikostaustan selvittämiseksi esitetyn rikosrekisteriotteen kelpoisuusaika on kuusi kuukautta. Tiettyä työtehtävää varten tilattua rikosrekisteriotetta voi siten käyttää otteen voimassaoloaikana myös toista työtehtävää varten. Työvoimaa esimerkiksi päiväkoteihin ja kouluihin välittävien yritysten sijaisrekistereihin ilmoittautuneiden on siten usein mahdollista toimittaa rikosrekisteriote työnantajan nähtäväksi ilman viivettä myös silloin, kun tarve sijaisrekrytoinneille ilmenee yllättäen ja lyhyellä varoitusajalla. Niitä tapauksia varten, joissa rikosrekisteriotetta ei aikapulan vuoksi olisi saatavilla ennen työnteon aloittamista, esitämme sääntelymallia, jossa työntekijän olisi toimitettava rikosrekisteriote työnantajan nähtäväksi viipymättä sen jälkeen, kun otepyyntö on käsitelty Oikeusrekisterikeskuksessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

Näistä seikoista johtuen esitämmeikin vastalauseen 1 mukaisia pykälämuutoksia, joilla velvoitetaan pyytämään rikosrekisteriote nähtäväksi myös enintään kolme kuukautta kestävässä tehtävässä sekä mikäli rikosrekisteriotetta ei aikapulan vuoksi ole saatavilla ennen työnteon aloittamista, työntekijän on toimitettava rikosrekisteriote työnantajan nähtäväksi viipymättä sen jälkeen, kun otepyyntö on käsitelty Oikeusrekisterikeskuksessa.

Lisäksi esitämme yhtä lausumaehdotusta, jossa valtioneuvosto ryhtyisi toimenpiteisiin varmistukseksi, ettei sellaisia kotouttamispalvelun piirissä olevia henkilöitä, joiden henkilöllisyydestä tai rikostaustasta ei ole saatavilla luotettavaa selvitystä, hyväksytä harjoitteluun sellaisille työpaikoille tai muihin tehtäviin, joissa he ovat henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisten kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

16.14 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta. On hieno asia, että tästä asiasta keskustellaan ja tämä nousee nyt siinä määrin esille, että se mahdollistetaan, mutta kyllähän lähtökohtaisesti meidän pitäisi varmistua siitä, että kaikkien lasten kanssa, oli sitten lyhytaikainen tai pidempiaikainen työsuhte, me varmistutaan siitä, että työntekijöillä ei ole taustalla tällaista rikostaustaa, joka voisi vaikuttaa vahingollisesti lapseen ja nuoreen. Sen takia ihmettelen, ettei tähän ole otettu käyttöön velvollisuutta tarkistaa rikostaustaa ennen henkilön työhön ottamista myös lyhytaikaisissa työsuhteissa. Ymmärrän toki, että on kiiretilanteita, joissa voidaan joutua tästä joustamaan, mutta kyllähän sillä on tällainen ennalta ehkäisevä vaikutus selkeästi, jos tiedetään, että tämä todistus vaaditaan. Nyt valitettavasti voi olla henkilöitä, jotka nimenomaan hakeutuvat lyhytaikaisiin työsuhteisiin, jolloin he voivat hyödyntää tätä porsaanreikää, mikä on laissa.

Olen itse tehnyt tästä lakialoitteen vuonna 2019, että myös lyhytaikaisissa työsuhteissa tämä rikosrekisteriote vaadittaisiin. Meidän kokoomusryhmämme on myöskin nostanut asian esille ja ehdottanut säädettäväksi työnantajan ja muiden rikostaustan selvittämismenettelyjen velvollisuudesta rikostaustan selvittämiseen työnhakijoiden ja muiden rikostaustan selvittämismenettelyn piiriin kuuluvien osalta myös enintään kolme kuukautta kestävässä työntekotilanteissa.

Arvoisa puhemies! Jos me halutaan ajatella lasten etua ja toimia tässä yhteiskunnassa lasten edun mukaisesti, niin on vaikea ymmärtää, miksi tätä ei voitu tähän esitykseen ottaa mukaan niin, että se olisi velvollisuus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Taimela.

16.17 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Tällä esityksellä on tarkoitus puuttua erittäin tärkeään asiaan: meidän lapsien suojeluun. Muutoksen kautta annamme työnantajille ja muille rikostaustan selvittämismenettelyä tahoille mahdollisuuden selvittää työnhakijoiden ja muiden rikostaustan selvittämismenettelyn piiriin kuuluvien rikostaustaa myös lyhytaikaisissa, enintään kolme kuukautta kestävässä työntekotilanteissa. Se, että hallituksen esityksessä mainitaan oikeudesta eikä velvollisuudesta tai pakosta, on herättänyt keskustelua meissä edustajissa, niin kuin äskeisessäkin edustaja Laihon puheenvuorossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

Mielestäni tämä esitys on oikeansuuntainen, ja lausuma työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan hengessä ottaa huomioon myös mahdolliset muutostarpeet. Lausuma edellyttää, että valtioneuvosto selvittää ja arvioi jatkossa kokonaisvaltaisesti lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseen liittyvää lainsäädäntöä. Lausumassa otetaan kantaa myös mahdollisuuksiin laajentaa rikostaustan selvittämisvelvollisuutta.

Jatkotyötä ajatellen on syytä huomioida se, mitä täällä edustaja Lehtokin totesi, että tähän hallituksen esitykseen ei sisällytetty erityistä lapsivaikutusten arviointia, ja kun tämä jatkokäsittely ja selvitystyö jatkuu, se on syytä asianmukaisesti myös jatkossa tehdä.

Sitten vielä tähän edustaja Laihon hyvään puheenvuoroon: Itse ajattelen niin, että kyllä sekin, että puhutaan tästä oikeudesta, joka nyt tulee myös näihin lyhyisiin, enintään kolme kuukautta kestäviin työntekotilanteisiin, on jo omasta mielestäni sellainen, että sillä on ennalta ehkäisevä vaikutus. Tavallaan se pakko tai velvollisuus on ehkä sitten jonkun verran enemmän ennalta ehkäisevä, mutta ennaltaehkäisevyys on myös ajatuksena nyt tässä hallituksen esityksessä, ja niin kuin jo totesin, nämä lausumatkin edellyttävät sitten sitä, että jatkossa tätä lainsäädäntöä tarkastellaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sjöblom.

16.19 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Lasten suojeleminen on yksi tärkeimpiä tehtäviämme. Jokaisen lapsen turvallinen lapsuus ja koskemattomuus on turvattava ja lainsäädännön on suojeltava lasten koskemattomuutta ja turvallisuutta kaikissa tilanteissa. Suomi on sitoutunut YK:n lasten oikeuksien sopimukseen, joka edellyttää sopimusvaltioilta aktiivisia toimenpiteitä lasten suojelemiseksi.

Hallituksen valitsema sääntelymalli perustuu työnantajien mahdollisuuteen pyytää rikosrekisteriote myös alle kolme kuukautta kestävässä työ- ja virkasuhteissa. Esityksessä on perusteltu vapaaehtoisuuteen perustuvaa sääntelymallia erityisesti työnantajien hallinnollisen taakan näkökulmasta. Meidän tehtävämme on kuitenkin ensisijaisesti suojella lasta. Siksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisen pitäisi olla velvoittavaa myös alle kolme kuukautta kestävässä työsuhteissa.

Työnantajan kannalta niin vastuukysymyksiä kuin työnantajan korvausvelvollisuutta harkittaessa tilanne olisi selkeämpi, kun kyseessä olisi velvollisuus, mikäli esimerkiksi jotain tapahtuisi. Velvollisuus olisi toimivampi malli, jos joudutaan punnitsemaan työnantajan mahdollista korvausvastuuta. Velvollisuus turvaisi myös työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun. Harkinnanvaraisuus voisi johtaa erilaisiin soveltamiskäytäntöihin eri kunnissa ja kaupungeissa, kun osa työnantajista käyttäisi harkintaa selvittää rikostaustaa ja osa ei.

Velvollisuuden säätäminen parantaisi lasten oikeuksia ja olisi tältä osin perusteltu ratkaisu. Hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta olisikin muutettava siten, että se perustuisi rikosrekisteriotteen pyytämisen osalta harkinnan sijaan velvollisuuteen, ja siksi meillä on tästä asiasta vastalause. Vastalauseessamme ehdotetussa muutoksessa mahdollistettaisiin velvollisuudesta poikkeaminen tilapäisesti, mikäli työnantaja ei voi täyttää lakisääteistä mitoitusta, ja tällaisissa tilanteissa työntekijän olisi kuitenkin toimitettava ote jälkikäteen välittömästi Oikeusrekisterikeskuksesta sen saatuaan.

Meidän tehtävämme on ensisijaisesti suojella lapsia, siksi tämä esityksemme. Meidän on voitava luottaa siihen, että lapsiimme ei kohdistu hyväksikäytön riskiä heidän ollessaan päiväkodeissa, kouluissa tai harrastuksissa, ja tätä luottamusta tulee vahvistaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kontula, valiokunnan puheenjohtaja.

16.22 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Minusta on tärkeää ymmärtää, että myös oikeus turvalliseen ja riittävään hoivaan on lapsen suojelua. Täällä on esitetty, että jos me nyt mentäisiin valiokunnan ja eduskunnan päätöksellä malliin, jossa lasten kanssa työskentelyn ehtona olisi rikosrekisteriote, jota ei kuitenkaan joissakin tapauksissa voi saada viikkoon ja joissakin tapauksissa jopa kuukauteen, niin se käytännössä tarkoittaisi, että merkittävä osa niistä ihmisistä, jotka erilaisissa hätätilanteissa pystyvät paikkaamaan hoivaajaa tämän sairastuttua tai jostakin muusta syystä estyttyä, olisi pois pelistä.

No, on esitetty ratkaisuksi, että onhan näitä lastenhoitopooloja, joiden kautta asia voidaan hoitaa. Varmasti pitkälti erityisesti suurissa kaupungeissa voidaankin hoitaa, mutta kun meillä ihmiset elävät muuallakin kuin suurissa, väkirikkaissa kaupungeissa, niin on epärealistista ajatella, että meidän vaihtosuhteessa tapahtuva hoiva järjestettäisiin kokonaan tällaisten poolien kautta — koska syrjäseuduilla ei sellaisia pooloja ole tai niistä ei löydy ihmisiä, jotka lähtisivät pitkien matkojen taakse niin pienellä palkalla kuin mitä monista lasten kanssa tehtävistä töistä maksetaan.

Jos sellaiseen ratkaisuun mentäisiin, että aika pitkälle monopolisoitaisiin välittäjäpalveluille erilaiset hoivatilanteet, joissa lasten kanssa tehdään työtä, niin se olisi niin valtava muutos meidän markkinoilla, että siitä todellakin haluaisin nähdä ne lapsivaikutusten arvioinnit ennen kuin lähtisin sitä kannattamaan.

Itse uskon, että meidän varmaan on mahdollista löytää tähän kompromissi sitä kautta, että rekisteriotteiden saantia digitalisoidaan ja nopeutetaan ja toisaalta sitten se velvoite rekisteriotteen pyytämisestä ehdollistetaan niin, että hätätapauksissa riittää, että sen hankkii vähän myöhemminkin, jos ei sitä heti saa. Mutta tämä kaikki edellyttää valmistelua ja lapsivaikutusten arviointia, ja sen takia valiokunta päätti, että tehdään mieluusti se uudistus, mikä varmasti voidaan tehdä ilman, että ryysitään tämä homma, ja katsotaan asiaa kokonaisuudessa ja paikataan ne asiat sitten ajan kanssa, kun me tiedetään, millaisia vaikutuksia niillä on yhteiskuntaan ja lapsiin, lasten turvallisuuteen ja perusoikeuksiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko.

16.25 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Lasten suojeleminen kaikilta rikoksilta ja erityisesti tällaisilta kammottavilta seksuaalirikoksilta on lainsäätäjän yksi tärkeimmistä tehtävistä. Tämä hallituksen esityshän juontaa juurensa sinne vuoteen 2003, jolloin tuli laki, jossa voidaan tai pitääkin kysyä lasten kanssa työskentelemään tulevilta rikosrekisteri, mutta vain niiden osalta, joilla työssäoloaika on yli kolme kuukautta kalenterivuoden aikana. Tästä on keskusteltu jo useampi vaalikausi sen jälkeen, että tätä lakia pitää parantaa. No nyt, kun sitä halutaan parantaa, niin sitten tässä parantamisessa on tullut ilmiselvä lapsus. Tässä ei ole tehty velvoittavaksi tätä rikosrekisterin pyytämistä. Pelkkä oikeus pyytää ei vielä tarkoita sitä, että se tulee täydessä mittakaavassa käyttöön otetuksi.

Arvoisa puhemies! Hämmästelen tietysti hiukan näitä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtajan lausuntoja siitä, että mikäli tämä olisi velvoittava, niin tämä hankaloitaisi sijaisjärjestelyjen toteutumista. Tämähän on hyvin helposti toteuttavissa edeltä käsin. Ne henkilöt, jotka tekevät keikkaluontoisesti tehtäviä, kyllä pystyvät tähän varautumaan vaikka vuotta tai puolta vuotta ennen kuin lähtevät näitä keikkatöitä tekemään ja hakemaan sen rikosrekisteriotteen työnantajalle. Sen osalta voidaan toki pohtia sitten, kuinka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

kauas rikosrekisteriotteen tulee olla voimassa, kuinka tuoretta todistusta pitää näyttää niiden henkilöiden, joilla on tällaisia lyhytkestoisia keikkatöitä.

Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt nyt tässä, kun valiokunnan puheenjohtajakin on paikalla, kun täällä hallituksen esityksessä on maininta siitä, että tämä koskettaa ainoastaan kunnalla ja kuntayhtymällä töissä olevia henkilöitä tai niihin rinnastettavia yhtiöitä, eli heillä on oikeus pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi enintään kolme kuukautta kestävässä työsuhteissa. Koskettaako tämä nytten sitten myös kolmannen sektorin toimijoita, kuten seurakuntia? Seurakunnissahan on valtavasti lasten parissa työskenteleviä henkilöitä ja muissa lapsi- ja nuorisjärjestöissä. Suomessa kaikki leirit ymmärtääkseni pyörivät lähes tulkoon kolmannen sektorin ylläpitäminä. Siellä käy satojatuhansia lapsia kesällä leireillä. Jääkö nyt näiden työntekijöiden rikosrekisteriotteen pyytäminen tässä unholaan? Miksi tässä laissa ei ole säädetty sitä, [Puhemies koputtaa] että tämä koskettaa myös näitä kolmannen sektorin toimijoita?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

16.28 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Kun keskustellaan tästä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä ja siitä, onko se velvollisuus vai ei, niin täytyy kyllä ihmetellä sitä, miksi tästä asiasta ylipäättänsä täytyy käydä keskustelua silloin, kun on kyse lapsen edusta ja siitä, mikä on parasta lapselle. Jos selityksenä on se, että kestää kauan saada se rikosrekisteriote, niin eikö silloin pidä katsoa, miksi sitä on niin vaikea saada tai miksi se kestää niin pitkään, ja lisätä resursseja sitten sinne, missä niitä tarvitaan: jos siellä on joitain sihteeripalveluja, jotka niitä rekisteriotteita ottavat, niin saadaan sitä sujuvoitettua. Se on kuitenkin pieni hinta siitä, että yksikin lapsi säästetään esimerkiksi seksuaaliselta häirinnältä tai väärinkohtelulta.

Kyllä meillä on muissakin työelämän asioissa tiettyjä reunaehtoja, mitkä pitää täyttää, että voidaan ottaa töihin. Jos ajatellaan esimerkiksi hoitajasijaisia, niin kyllä heillä pitää olla tietty määrä koulutusta tehtynä ja ne pitää tarkistaa. Tämä on ihan yksi asia muiden joukossa, ja sen pitäisi olla ihan selkeää ja kuulua asiaan, ettei tehdä tästä suurempaa numeroa.

Ihmettelen myöskin sitä, miksi tästä asiasta ei ole pyydetty sosiaali- ja terveystieteiden lausuntoa, kun tämä koskettaa kuitenkin alaikäisiä lapsia ja heidän terveyttään ja hyvinvointiaan. Olisi ollut suotavaa, että tästä myös sosiaali- ja terveystieteiden lausunto olisi tarkasteltu myös enemmän sieltä lasten edun näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tynkkynen.

16.30 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Tässä maassa on paljon sellaisia pedofiileja, jotka aktiivisesti hakevat tilaisuutta päästä tekemisiin lasten kanssa, ja tällaisissa työpaikoissa, missä he pääsevät työskentelemään lasten parissa, on myöskin sellaisia tilanteita, missä lapset todella ovat vaarassa silloin, kun he jäävät yksin tällaisten aikuisten kanssa. Ja silloin kun me oikeasti halutaan puuttua tähän ongelmaan, niin me ei silloin jätetä mitään porsaanreikiä lakiin.

Hallitus on tuonut esityksensä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä annetun lain muuttamisesta, jonka myötä työnantajalle tulisi oikeus selvittää, saada tämä rikosote myöskin sellaisilta työntekijöiltä, jotka ovat alle kolme kuukautta töissä tällais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

sa paikassa, missä on lapsia. Mutta sen sijaan, että tästä olisi tullut velvollisuus työnantajille, niin nyt kyseessä onkin sitten vain oikeus. Me kaikki tiedetään tällaisia tilanteita, missä tämä oikeasti rysähtää rajusti päälle, kun tästä ei tehty velvoittavaa. Voi olla niin, että työnantaja tuntee jonkun henkilön, joka sitten saattaisi olla pedofiili, ja ei ole koskaan vain käynyt ilmi, että hän on tällainen henkilö, ja se työnantaja ajattelee, kun hän ottaa alle kolmeksi kuukaudeksi vaikka sijaistamaan tai muuta, että kyllä minä tämän Pertin tai tämän Leenan tunnen oikein hyvin eikä se ikinä voisi mitään tehdä, että tänne vain töihin, mutta tässä syntyy just se tilanne, että kun ei ole velvollisuutta, niin luotetaan, ja silloin kun me ollaan tekemisissä lasten kanssa, niin silloin me ei voitaisi jäädä tällaisen sokean luottamuksen varaan. Me käsiteltiin tätä hallituksen esitystä lakivaliokunnassa, ja me perussuomalaiset jätettiin vastalause juurikin tähän liittyen, että tästä pitäisi tehdä velvoittava.

Arvoisa herra puhemies! Itse tulen sellaisesta kaupungista, Oulusta, jossa meillä oli järkyttävä seksuaalirikosten sarja, missä ulkomaalaistaustaiset miehet käyttivät hyväksi todella, todella nuoria lapsia, ja meillä Oulussa on ollut tällaista, että niin naiivisti ollaan tehty tätä työtä päiväkodeissa ja muualla, että ollaan siis viety turvapaikanhakijoita sinne, jotta nämä lapset avartaisivat sydäntään ja olisivat monikulttuurisempia ja suvaitsevaisempia. Me otetaan aikuisia miehiä tänne päiväkoteihin, ja me ei siis tiedetä mitään näistä miehistä, jotka sinne tulevat, ei yhtään mitään. [Mika Niikko: Aivan käsittämätöntä!] Osa saattaa olla ihan aidon hädän varassa, mutta valitettavasti Migrin tilastojen valossa me nähdään, että esimerkiksi 2015 jälkeen tulleet turvapaikanhakijoin, tai voitaisiin kutsua siirtolaisten, osalta 70 prosenttia ei saanut myönteistä päätöstä — 70 prosenttia. On puhuttu siitä, kuinka osa näistä ihmisistä, jotka lähtivät siirtolaisvyöryn aikana liikenteeseen, tuli suoraan vankiloista. Heidät vapautettiin ja he lähtivät liikenteeseen, osa lähti paremman elämän perään, osa taas lähti Facebookissa olleitten mainosten perusteella: kuinka Suomessa on vaaleita naisia, ja se on luvattu maa — aivan järkyttäviä asioita. Näitä ihmisiä, joista me ei todella tiedetä yhtään mitään, me ei voida tietää, jo kierrätetään tällaisissa paikoissa, missä ollaan töissä lasten kanssa, ja he pääsevät siellä tutustumaan ja vaihtamaan Snapchateja ja niin edelleen. Tämä on todella naiivia, tämä politiikka, mitä me ollaan harrastettu. Silloin kun ollaan tekemisissä lasten kanssa, niin meidän pitää oikeasti olla todella vastuullisia silloin, kun me näitä päätöksiä tehdään.

Arvoisa herra puhemies! Olen todella pettynyt siihen, että me ei saatu tätä velvoittavuutta tähän, ja tässä kun edustaja Kontula aikaisemmin puhui siitä, että kyllä me tämän jälkeen, kun nyt tämä yksi muutos saadaan, sitten voidaan katsoa niitä vaikutuksia ja sen jälkeen voidaan tehdä uusia muutoksia, niin me kyllä tiedetään se jo ennakoon, mitä tilanteita tämä mahdollistaa. Ei ole olemassa mitään syytä, miksi tätä muutosta ei oltaisi voitu tehdä kerralla. Me tiedetään se jo. Eli se ei ole yksinkertaisesti mikään peruste, että ensin pitää katsoa vaikutuksia. Kuinka monta lasta siinä pitää tulla ensin hyväksikäytetyksi, että katsotaan, että jaa, no ei tämä ongelma tällä korjaantunut, että näköjään tällä ei ollutkaan tarpeeksi suuri pelotevaikutus. Jokaisen lapsen elämä on arvokas, ja jokaisen lapsen puolesta tällainen päätös kannattaa ehdottomasti tehdä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kontula.

16.35 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Pyrin vastaamaan kysymyksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

Ensinnäkin edustaja Niikko kysyi, ketä tämä nyt koskee. En tiedä, milloinka minun tehtäväkseni on tullut lukea paperissa selvästi lukevia asioita edustajille, jotka ovat lukutaitoisia, mutta otetaan kuitenkin: työnantajia, työnantajaan rinnastettavia tahoja eli siviilipalveluskeskuksia ja työ- ja elinkeinoviranomaisia, viranomaisia, kuntia ja kuntayhtymiä, eli työnantajat on siellä yksi, joka on mainittu. Ja myös kirkko on työnantaja silloin, kun se on tämän lain tarkoittamassa merkityksessä.

Edustaja Niikko esitti myös, että lasten kiireapua tekevät keikkailijat voivat tilata rikosrekisteriotteen puolen vuoden välein etukäteen sitä varten, että ovat sitten kelpoisia hoitamaan tehtäviä. Kyllä, näin. Mutta jos esimerkiksi minun lapseni tarvitsee hoitoa nyt, koska minä sairastun äkillisesti — vaikkapa katkaisen jalkani ja joudun sairaalaan — niin minä todennäköisesti haluan mieluummin hänelle hoitajaksi lähipiiristä jonkun tutun, jonka lapsi tuntee valmiiksi, ja tämä tuttu todennäköisesti ei ole missään keikkapoolissa tai ei ole tilannut rekisteriotetta etukäteen. Mutta mikäli minä maksan hänelle palkkaa siitä, että hän hoitaa minun lapsiani minun sairastumiseni aikana, [Mika Niikon välihuuto] niin hänellä pitäisi olla se rikosrekisteriotte, tai sitten lapsi on hoitamatta sen viikon tai kuukauden riippuen siitä, mistä maasta se rikosrekisteriotte hommataan, jolloinka hän on kelvollinen hoitamaan minun lastani — esimerkiksi opiskeleva siskontyttäreni, jolla ei välttämättä ole lastenhoitokeikkoja muuten mutta joka tässä tilanteessa olisi valmis tulemaan paikkaamaan. Eli tämä laki ei koskisi vain päiväkoteja ja kouluja, vaan se koskisi myös niitä kotitalouksia, joissa työnteko on harvinaista, satunnaista ja pyrkii usein paikkaamaan sellaisia tilanteita, jotka tulevat aika yllättäen vastaan.

Edustaja Laiho pohti tässä, että eikö pitäisi katsoa, miksi se rikosrekisterin saaminen kestää niin pitkään. No, kyllä pitäisi katsoa, mutta se ei ole valiokunnan tehtävä sitä katsoa, ja senpä takia valiokunta tässä mietinnössään toteaaakin, että eiköhän hallituksen pitäisi sitä katsoa. Oletan itse, että EU-tason rikosrekisteriotteen saaminen ei tule pelkästään kansallisilla toimilla hirvittävästi tästä nopeutumaan lähiaikoina. Mutta siis selvitettävissä, totta kai.

Edustaja Laiho myös pohti, miksi tämä ei ollut lausunnolla sote-valiokunnassa. No, se syy oli se, että kukaan puhemieshistoriassa tai tässä salissa, myöskään edustaja Laiho, ei esittänyt sitä lausunnolle sote-valiokuntaan, jolloinka sitä ei sinne lähetetty.

Edustaja Tynkkyselle... [Puhemies koputtaa] — Anteeksi, puhemies, jatkan vielä hetken. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Olkaa hyvä, sitten tulkaa tänne pömpeliin jatamaan.

Niin, arvoisa puhemies, kun näitä kysymyksiä nyt tuli.

Edustaja Tynkkyselle, joka täältä vaati aivan oikein, että porsaanreikiä ei tulisi jättää: Oletteko, edustaja Tynkkynen, tietoinen, että molemmissa vastalauseissa, joita oman puolueenne edustajat jättivät, on aivan valtavia porsaanreikiä? Siellä on muun muassa sellainen porsaanreikä, että kun henkilö on kerran työpaikan saanut, niin hänen ei tarvitse rikosrekisteriotetta näyttää eikä häneltä sitä enää kysyä. Eli vaikka hän olisi päiväkodissa 40 vuotta töissä, niin jos hän on sinne sisään tullessaan näyttänyt puhtaat paperit, niin sen jälkeen voi tulla rikostuomioita kuinka monta vain, [Mika Niikko: Missä siellä niin lukee?] ja laissa ei ole mahdollisuutta tätä rikosrekisteriotetta selvittää tänä aikana. Tämä on asia, joka tuli valiokuntakuulemisissa esiin kummassakin asiaa käsitelleessä valiokunnassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

Mutta ei ollut niin suuri huoli, että se olisi yltänyt vastalauseisiin asti. Jos halutaan välttää porsaanreiکیä — mistä olen samaa mieltä edustaja Tynkkynen kanssa — niin ehdottomasti pitäisi sitten ottaa ensin ne isot porsaanreiät ja miettiä niitä vähän pienempiä sitten sen jälkeen. [Mika Niikon välihuuto — Puhemies koputtaa]

Jos ollaan ylipäättään sitä mieltä, että rikosrekisteri on paras keino suojella lapsia — minä en ole tästä lainkaan vakuuttunut, minä pystyisin sosiologisin perustein mainitsemaan lukuisia muita vähintään yhtä tähdellisiä — niin silloin nimenomaan kannattaisi vaatia sitä, että tämä asia käsitellään kokonaisuudessaan, eikä keskittyä vaatimaan yhden säädön muuttamista toiseen asemaan, niin kuin valiokunnan enemmistö tässä kohtaa tekeekin.

Mitä tulee Oulun kunnallispolitiikkaan ja sen mahdolliseen naiiviuteen, niin siihen valiokunnan puheenjohtajana minulla ei ole kompetenssia kommentoida.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Tynkkynen.

16.40 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Edustaja Kontula on kokenut valtiopäivänainen ja omaa kyllä täällä hyvän retoriikan, jolla pystyy ohittamaan niitä keskeisiä kriittisiä kohtia, mitä olemme arvostelleet. Esimerkiksi jos on niin, että tämä rikosrekisteriotteen tilaaminen ei ole riittävän hyvä keino puuttua tähän ongelmaan ja teillä on paljon muita — sosiologian puolesta, osaamisen puolesta, teillä on tiedossa paljon muita — hyviä keinoja, niin sitten varmaan ihmettelen, minkä takia yleensäkin hallitus lähti tämmöistä esitystä tekemään, että annetaan se oikeus työnantajalle myöskin alle kolmen kuukauden työsuhteisiin. Itse näkisin, että tämä tarve yleisesti ottaen on lähtenyt siitä, että nähdään, että tällä on merkitystä asian kannalta.

Edustaja Kontula tässä aikaisemmin puhui siitä, että lapsilla on myöskin oikeus hyvään hoivaan. Se tarkoittaa sitä, että jos esimerkiksi päiväkodissa tai koulussa joku opettaja sairastuu, niin silloin lapsia ei voi jättää hoitamatta vaan heille pitää saada joku henkilö, joka sitä työtä lasten parissa tekee. Sen vuoksi nähtiin ongelmallisena, että olisi velvoittavaa saada tältä henkilöltä, joka tulee sijaistamaan, rikosrekisteriote. Mutta tämä on täysin järjestettävissä. Se, että kyseessä on velvoittavuus, ei tarkoita sitä, että tarvitsisi olla tunnin sisään se rikosrekisteriote. Voidaan myöskin tehdä niin, että se velvoittavuus tarkoittaa sitä, että jos sitä rikosrekisteriotetta ei nyt tällä minuutilla, kun hälytetään töihin, ole teknisesti vain mahdollista saada, niin lapsia ei jätetä hoitamatta, mutta se velvoittavuus koskee sitä, että mahdollisimman pian, esimerkiksi viikon kuluessa tai niin edelleen, se on jälkikäteen toimitettava, mikä tarkoittaa sitä, että sellainen työntekijä, jolla saattaisi olla vääränlaista taipumusta lapsia kohtaan, tietää, että vaikka hän menee töihin, niin hän joutuu kuitenkin jälkikäteen toimittamaan tämän rikosrekisteriotteen. Sen vuoksi tämä myöskin varjelee omalla tavallaan niitä lapsia, jos olisi tämäntyyppinen henkilö kyseessä, eli tällä olisi myöskin ennalta ehkäisevä vaikutus. Nämä asiat voidaan järjestää, jos vain halutaan.

Sen lisäksi kannatan lämpimästi sitä, että tätä rikosrekisteriotteen tilaamista, tätä menettelyä, sähköistetään ja sitä kautta tehdään siitä helpompaa, jotta voidaan hyvin nopeassakin tilanteessa sitten reagoida siihen, jos tarvitaan työntekijöitä sijaistamaan.

Meidän tehtävämme täällä eduskunnassa on mahdollistaa se, että lapset voivat olla turvassa, ja siksi kehotan kyllä siihen, että tällaiset porsaanreiät tukitaan lopullisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

16.43 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen mukaan velvoittavalla mallilla eli niin, että velvoitettaisiin hankkimaan tämä rikosrekisteriote myös alle kolmen kuukauden työsuhteissa, ei olisi käytännössä vaikutusta hallituksen esityksessä esitettyihin taloudellisiin vaikutuksiin. Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuva työmäärän lisäys on arvioitu myös velvoittavassa tilanteessa oletuksella, että lakia soveltavat työnantajat tulisivat soveltamaan ehdotettua mahdollisuutta mahdollisimman laajasti.

Valiokunnan kuulemista asiantuntijoista velvoitetta ovat pitäneet perustelluimpana vaihtoehtona Lastensuojelun Keskusliitto, lapsiasiavaltuutettu, Seure Henkilöstöpalvelut, Vammaisfoorumi sekä rikos- ja prosessioikeuden professori Matti Tolvanen. Tässä sivuutetaan merkittävät lasten edun valvojat tässä maassa ja selitetään asiaa erilaisilla käytännön järjestelyjen hankaluuksilla. Minusta se on itse asiassa aika häpeällistä eduskunnan työtä, ettei voida huomioida meidän heikoimpien tilannetta ja yrittää suojella heitä parhaalla mahdollisella tavalla.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja Kontula nosti esille myös sen puoleensa, että meillä voi olla töissä henkilöitä, joilta ei ole rikosrekisteriotetta tarkistettu. Tämä on aivan totta, ja tämä on yksi kohta, mihin pitäisi myöskin puuttua. Jos olette lkenut tarkoin ne lakialoitteet, mitä valiokunnassa otettiin myös käsittelyyn, siellä oli se minun lakialoitteeni ja sitten oli edustaja Koulumiehen lakialoite, joka tarttui nimenomaan tähän asiaan, että pitäisi tarkistaa myös määräajoin työssä olevilta työntekijöiltä rikosrekisteriote. Eli kyllä se on tuotu jo valiokunnan tietoon, mutta siihen ei valitettavasti ole valiokunnassa puututtu. Sekä nämä lyhytaikaiset työsuhteet että määräaikaiset tarkistukset, mikä se väli nyt sitten onkaan, olisi kyllä perusteltua saada meidän lasten turvallisuuden varmistamiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kontula.

16.46 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkyselle: myös puolisoni alkaa aina valittaa retorisista taidoistani, kun jää argumenteissa häviölle.

Valiokunnan mietinnössä ja kuulluissa asiantuntijalausunnoissa käydään kuitenkin läpi lukuisia keinoja, joilla lasten turvallisuus olisi parannettavissa nykytasosta. Osa näistä keinoista liittyy suoraan rikostaustan selvittämiseen ja lapsiin kohdistuvien rikosten ehkäisyyn, mutta niihin keinoihin kuuluu myös esimerkiksi lapsivaikutusten arviointi, lasten perusoikeudet etualalle laittava päätöksentekotapa. Ja juuri nämä ovat niitä asioita, joita tätä esitystä laajennettaessa täytyy tehdä, jotta me pystytään tekemään järkeviä, tietopohjaisia, mietittyjä ratkaisuja.

Valiokunta voi kyllä tehdä isojakin muutoksia hallituksen esityksiin, ja historiallisesti silloin tällöin näin on käynytkin, mutta silloin kun hallituksen esityksestä puuttuu lapsivaikutusten arviointi — ja kaikki, muun muassa edustaja Laihon mainitsema lasten edunajat, jotka tästä velvoittavuudesta puhuivat, puhuivat myös tästä lapsivaikutusten arvioinnista, sen tähdellisyydestä ja tästä lapsimyönteisestä, lapset edelle asettavasta ajattelusta — niin silloin järkevämpi lähestymistapa on sellainen, että katsotaan tätä asiaa nyt rauhassa kokonaisuutena eikä tehdä valiokunnan kokouksissa niitä linjauksia, joita kaikkien meidän kuulemien asiantuntijoiden mielestä pitäisi tehdä mieluummin niiden lapsivaikutuksien arviointien pohjalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja yleiskeskustelu... jatkuu. — Edustaja Tynkkynen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

16.48 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Olen vielä aika kokematon kansanedustaja — ensimmäistä kautta vasta mennään, toista vuotta — mutta tähän mennessä olen kuitenkin ymmärtänyt niin, että kun valiokunnassa tehdään näitä vastalauseita, niin vaikka ollaan joitain tiettyjä periaatteellisia linjauksia vastaan, se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että näin yleisesti ottaen sitten olisimme välttämättä sitä kokonaista mietintöä vastaan. Ei ole vain yksinkertaisesti järkeä kopioida kaikkea sitä tekstiä, mikä siellä on, vaan lyhyesti sitten kiinnitetään huomiota tiettyihin asioihin. Ja näin on esimerkiksi tämänkin mietinnön kohdalla, totta kai me perussuomalaiset isoilta osin nimenomaan yhdyimme siihen. Me ajatellaan, että tämä totta kai vie meitä parempaan suuntaan lasten suojelemiseksi, mutta se, että kaikkea ei ole nostettu esimerkiksi vastalauseeseen, ei tarkoita sitä, että olisimme sitten eri mieltä näistä asioista.

Toki minua voi aivan hyvin kritisoida ja korjata, jos tämä menettely ei eduskunnassa tämäntyypinen ole, mutta todellakin isoilta osin olemme mietinnön kanssa muuten samaa mieltä, ja niihin loppuihin porsaanreikiin, mitä löydetään, on syytä puuttua. Olen myöskin sitä mieltä, että totta kai, ihmeessä, se, että yhden kerran on toimitettu rikosrekisteriote, kun toimitaan lasten parissa, ei tarkoita sitä, että tulevaisuudessa näin ei tarvitsisi tehdä. Että tämänkin osalta varmasti tarvitaan vielä tiukempaa säätelyä. Kannatan lämpimästi sitä, että otetaan tietyn välein myöskin tämä tarkasteluun, koska ihmisen mielihän voi paatua ja muuttua matkan varrella. — Näin. Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

16.50 Mia Laiho kok: Kiitos, puheenjohtaja! Kun tässä nousi vielä esille, mitä asioita voidaan tehdä valiokunnassa, niin tämä on hyvä kuulla, puheenjohtaja Kontula, että tämä on liian iso asia tehtäväksi valiokunnassa, ja sen me varmasti muistamme myös tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, kun sote-lakiesityksiä käsittelemme. Mutta kun tästä asiasta lähetekeskustelussa mainitsin, niin ministeri Haatainen silloin sanoi, että tämä on täysin valiokunnan ratkaistavissa: jos sitä halutaan laajentaa velvollisuudeksi, niin se on valiokunnan päätettävissä. Kyllä tämä ministerin viesti oli se, että valiokunta voisi sen tehdä, jos näkee sen tarpeelliseksi, mutta valiokunta ei nähnyt tarpeelliseksi suojata lastemme turvallisuutta tässä asiassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kontula.

16.51 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Keskustelusta päätellen, että vähän on vielä epäselvyyttä siitä, mitä valiokunta itse asiassa ehdottaa lausumissaan eduskunnalle päätettäväksi, joten lukaisen nämä lausumaehdotukset vielä:

1. ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti selvittämään ja arvioimaan kokonaisvaltaisesti lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseen liittyvää lainsäädäntöä ja sen uudistamistarpeita, erityisesti mahdollisuuksia laajentaa rikostaustan selvittämismvelvollisuutta ja nopeuttaa rikosrekisteriotteen saamista, sekä tarvittaessa valmistelemaan asiaa koskevat lainsäädäntöehdotukset.”

2. ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto kiinnittää asianmukaista huomiota lasten turvallisuuteen ja perusoikeuksien toteutumiseen silloin, kun kyse on henkilöiden soveltuvuudesta työskentelemään lasten kanssa, ja asiaa koskevissa tulevilla lainsäädäntöhank-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

keissa laatii lapsivaikutusten arvioinnin, joka sisällytetään osaksi hallituksen eduskunnalle antamia esityksiä.”

Käytännössä se, mitä tässä salissa on vaadittu, että nyt pitäisi tehdä, on tässä. Se on vain annettu valtioneuvoston tehtäväksi valmistella, koska siellä on jo valmisteluresurssit, että se pystytään kokonaisvaltaisesti hoitamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Tynkkynen.

16.52 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Edustaja Kontulalle: kyllä, juuri näin kuten luitte, mutta tässä nyt ohitettiin se kritiikki, mitä tässä yritimme esittää. Eli tällä kun muutetaan tätä lakia, niin täällähän ei pyydetä selvitetäväksi sitä, että olisi oikeus saada se rikosrekisteriote, vaan tämä linjataan jo suoraan tänne paperiin tässä pykälämuutoksella, että tarkoitettulla kunnalla blaa blaa blaa on oikeus pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi enintään kolme blaa blaa blaa. Eli siellä siis toisin sanoen tehdään jo tämä, mutta sitten sen velvoittavuuden osalta tämä menee sitten sinne selvitykseen. Ja kun me hallettiin nimenomaan sitä, että tämä saataisiin jo tänne pykälään.

Nyt minun mielestäni kokoomuksen edustaja Laiho käytti tässä äsken erinomaisen puheenvuoron. Itse esimerkiksi en tiennyt sitä, että työministeri Haatainen on jo lausunut ääneen, että valiokunta halutessaan olisi voinut tämän suoraan linjata, ja ehkä haluaisin tässä kohtaa kysyä valiokunnan puheenjohtajalta: Oliko teidän mielestänne siis ministerin lausunto väärä? Että valiokunta ei olisi voinut näin isoa päätöstä tehdä, kun se päätöksen jo teki siitä, että on oikeus, mutta ei olisi voinut tehdä päätöstä siitä, että on velvollisuus, vaan tämä olisi ollut liian iso asia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kontula.

16.54 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Valiokunnalla on valtuus esittää eduskunnalle, mitä se haluaa, ja ministerin tehtävä on sanoa, kun häneltä kysytään, voiko näin tai noin tehdä, että se on eduskunnan päätettävissä — koska näin se muodollisesti on. Mutta järkevää ei ole tehdä niin isoja muutoksia, että niiden vaikutuksia ei pysty arvioimaan, vaan järkevää on ensin katsoa, mitä vaikutuksia jollakin muutoksella on, niin pitkälle kuin se nyt ylipäättään voidaan tietää. Politiikka on tulevaisuustiedettä, epävarmuustiedettä. Koskaan ei voi olla varma, mutta kyllä ne vaikutusarvioinnit nyt yleensä tupataan tekemään ennen kuin lähdetään tekemään jotain muutosta. Ja tässä kohtaa oli oletettavissa, että tällä muutoksella olisi merkittäviä vaikutuksia, niin että siihen ei valiokunnassa haluttu lähteä, vaan sen sijaan velvoitettiin valtioneuvosto selvittämään asiaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tynkkynen.

16.55 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Arvoisa herra puhemies! Pitäisi varmaan mennä tuonne pönttöön, kun näin yksinkertaiselle miehelle on vaikeata laittaa tuo mikki päälle.

Tässä nyt tulee hieman sellainen mielikuva, että ikään kuin hallituksen äänellä, jota käyttää siis tässä asiassa tietenkin ministeri Haatainen, itse asiassa on kipattu eduskunnan niskaan tämä vastuu tästä päätöksestä, periaatteellisesta linjauksesta, että onko kyse oikeu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

desta vai velvollisuudesta selvittää alle kolmen kuukauden työsuhteissa tämä rikosrekisteriote työntekijästä, vaikka Suomessahan ymmärtääkseni se menee niin, että hallitus valmistelelee huolellisesti esitykset ja ottaa kaikki asiat huomioon. Ja nyt sitten edustaja Kontulan ja valiokunnan puheenjohtajan huomion perusteella tulkitsin näin, että tässä ministeri olisi ikään kuin puhunut vähän ikävästi niin, että koette, että hänkin tietäisi, että näin ei kannattaisi tehdä, mutta nakkaa tämän vain sillä teknisellä syyllä, että no näin teknisesti voitte tehdä. Tässä tietenkin tietynlainen epäilyksen varjo äsken heitettiin ministerin päälle.

Mutta en näe kyllä mahdottomana, että tämä hallitus voisi vielä niin tahtoessaan tuoda uuden esityksen, jossa korjattaisiin tämä porsaanreikä ja myöskin ne muut, mitä tässä hyvän keskustelun aikana edustajat ovat tuoneet esille. Ei ole mitään järkeä, että jos me tiedetään jo mahdollisista tulevista ongelmista — tai eivät ne nyt mahdollisia ole, vaan ne ovat jo ihan selviä ongelmia — niin miksi näitä ei korjattaisi heti. Näkisin, että sellaiset lait, jotka koskevat nimenomaan lapsia, heidän turvallisuuttaan, heidän suojeluaan, ovat kyllä kovin ensisijaisia, koska kyseessä ovat kaikista heikoimmassa asemassa olevat ihmiset tässä yhteiskunnassa ja heidän etuaan meidän kansanedustajina pitää puolustaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

16.57 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Haluan vielä tarttua tähän vaikutusarviointien puutteeseen, mihin puheenjohtaja Kontula viittasi. Meillä tällä käsitellään paljon lakiesityksiä, ja olemme todenneet monissa kohti, että vaikutusarvioinnit ovat puutteellisia, mutta silti lakiesityksiä viedään eteenpäin jatkuvasti, puutteellisilla vaikutusarvioinneilla.

Nyt tässä kohtaa, kun on kyse lapsista ja puhutaan rikosrekisteriotteen vaatimuksesta alle kolmen kuukauden työsuhteissa, kysynkin, miksi meidän pitäisi tästä tehdä lapsivaikutusten arviointi. Eikö se ole aivan selvää, että se lisäisi turvallisuutta ja ehkäisisi lapsiin kohdistuvia rikoksia? Ei tätä tarvitse erikseen selvittää. Se on sitten toinen asia, priorisointi, jos nähdään, että pitää selvittää, miten saadaan joku jono purettua jossain rikosrekisteriotesuhteissa, miten he selviävät tehtävistään. Se on kyllä sitten hallituksen tehtävä osoittaa ne resurssit sinne, niin että siitä selviydytään. Meidän tehtävämme on tehdä sellaisia lakeja, jotka suojaavat heikommassa asemassa olevia ja lapsia hyväksikäytöltä, ja tässä olisi siihen ollut tilaisuus.

Ja yhdyin kyllä tässä edustaja Tynkkysen puheenvuoroon, että toivottavasti hallitus nyt tuo sitten pikaisella aikataululla tänne lakiesityksen, jossa tästä velvoittavuudesta säädetään. Mutta kyllähän tämä varsin pieneltä asialta tuntuu, niin etteikö se olisi tässä samassa yhteydessä voitu tehdä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kontula.

16.59 Anna Kontula vas: Niin, arvoisa puhemies, edustaja Laiho kysyi, miksi pitäisi tehdä lapsivaikutusten arviointi. No esimerkiksi siksi, että kaikki ne asiantuntijalausunnat, joihin edustaja Laiho itse tässä hetki sitten viittasi ja jotka nimeltä mainitsi, muistuttavat myös osaltaan siitä, että lapsivaikutusten arviointi pitää tehdä — olisi pitänyt tehdä jo tässä hallituksen esityksessä, mutta ehdottomasti, kuten valiokuntakin toteaa, se tulee jatkossa tehdä niissä jatkoesityksissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

Ei ole olemassa pieniä asioita silloin, kun puhutaan lasten turvallisuuteen liittyvistä järjestelyistä. Ja silloin kun säädetään kokonaista satojatuhansia työntekijöitä käsittävää valtavaa lainsäädäntökenttää, ei sinne lähdetä sohlaamaan sillä perusteella, että kun minulla on nyt itselläni niin vahva näkemys tästä asiasta, niin minä en tarvitse mitään vaikutusarviointeja tähän taustalle. Kyllä ne hommat pitää hoitaa tässäkin talossa kunnolla, niin kuin missä tahansa muussakin työpaikassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tynkkynen.

17.00 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä nyt ei yksinkertaisesti ole kyse siitä, että tässä lähdettäisiin jollain fiilispohjalla ”sohlaamaan” ja tekemään asioita, mitkä tuntuvat oikeilta, ja jätettäisiin huomiotta täysin, mitä asiantuntijat ovat sanoneet ja kuinka pitäisi olla lapsivaikutusarviot kunnossa ja niin edelleen.

Tämä on loppupeleissä hyvin yksinkertainen ja periaatteellinen asia. Tämä on arvokysymys, joka perustuu sellaiseen työhön ja niihin arviointeihin, mitä aikaisemmin on tehty. Siis aikaisemmin on jo päätetty siitä, että rikosrekisteriote pitää tietyissä olosuhteissa toimittaa, jotta suojattaisiin lapsia, ja nyt on vain kyse yksinkertaisesti siitä, kuinka paljon ja kuinka velvoittavasti tätä periaatetta laajennetaan eli kuinka pitkälle sitä porsaanreikää, mitä aikaisemmin ollaan päätetty, että lähdetään tukkimaan, tukitaan nyt sitten tällä kertaa. Näin ollen tätä työtä on jo aikaisemmin tehty ja on tultu siihen johtopäätökseen, että kyllä, lapsia pitää suojella niin, että tämä on tämmöinen ennalta ehkäisevä periaate ja pykälä, joka suojaa, kun ihmiset tietävät, että he joutuvat toimittamaan sen rikosrekisteriotteen. Että on monia kysymyksiä täällä eduskunnassa, mitä varmasti voitaisiin pallotella mennen ja tullen, mutta tässä on sellainen, jossa on hyvin selkeät periaatteet.

Sitten vielä sanon, että kun tämä on selkeydessään niin todellakin simppeli asia, mutta vaikka esimerkiksi sen elpymispaketin käsittelyssä peräänkuulutettiin moneen kertaan, missä ovat vaikutusarviot niitten rahojen perään, mitä käytetään siihen, niin eipä kuulunut oikein, missä ne vaikutusarviot. Mutta sitten tällaisen asian kohdalla, joka periaatteellisesti on hyvin yksinkertainen, nyt lähdetään sitten, että ei voitaisi ottaa tätä velvoittavuutta mukaan sen vuoksi. Kyllähän tämä yksinkertaisesti vain ihmetyttää todella paljon. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.